

Bon dia a tothom.

Per mi és un privilegi haver estat convidat per segona vegada a fer el parlament de l'11 de setembre a la vila de Torelló, com també ja ho va ser ara fa 20 anys, l'11 de setembre de 2021, quan vaig venir a parlar aquí, al monument dedicat a Rafael Casanova, convidat pel consistori que llavors presidia l'alcalde Miquel Franch.

Al món, hi han passat moltes coses durant aquestes dues dècades, que van començar amb l'atac terrorista contra les torres bessones de Nova York i han acabat amb la fi de la desastrosa guerra de l'Afganistan.

Entremig, hi ha hagut de tot: guerres, conflictes, una crisi econòmica terrible que ha incrementat les desigualtats i ha fet baixar el nivell de vida de les classes populars arreu del món; una pandèmia que no sembla pas que s'acabi, malgrat els avenços científics i mèdics; i l'acceleració d'un canvi climàtic que avui ja ningú no nega i que demostra la insostenibilitat d'un sistema econòmic basat en l'explotació irracional tant de les persones com dels recursos naturals.

Així, doncs, el balanç d'aquest primer tram del segle XXI no pot ser gaire positiu. Tanmateix, s'ha de constatar en els darrers temps, com a fet esperançador, el creixement de la consciència social i ecològica arreu del planeta, i de la lluita per la igualtat de gènere, per les llibertats i els drets democràtics fonamentals, especialment entre les generacions més joves.

A Catalunya, aquests darrers anys també han estat molt intensos. No sols hem viscut i patit el terrorisme, la crisi i la pandèmia, sinó que també hem patit i patim com a poble una dominació i una repressió sense comparació en el marc de la Unió Europea i del conjunt dels Estats democràtics del món. Per això com sempre, més que mai, aquest 11 de Setembre no pot ser una festa i prou, la festa nacional, sinó que ha de ser també una jornada de reivindicació.

De reivindicació de l'amnistia per als milers de represaliats, processats, multats, inhabilitats i exiliats, per a totes les víctimes de la repressió exercida pels poders de l'Estat Espanyol, i de reivindicació del nostre dret democràtic, inalienable i irrenunciable, a l'autodeterminació.

Però avui també és un dia per recordar que la nostra lluita ve de lluny. Fa tres segles va ser destruït per la força de les armes l'Estat Català, és a dir, les constitucions i els drets de Catalunya, juntament amb les institucions, les corts, les

municipalitats i la Generalitat. Amb el decret de Nova Planta va ser arrabassat el fruit de gairebé set segles d'independència política. Entenent per independència la llibertat i el dret a decidir que els diversos estaments de la societat catalana havien anat guanyant enfront del poder monàrquic encarnat en les dinasties pròpies o foranes que s'havien anat succeint. Una independència tan imperfecta i tan relativa com es vulgui, però mercès a la qual els sectors més dinàmics del país havien anat dissenyant projectes propis de progrés econòmic, social i polític. La pèrdua de la independència va significar, com disposava el Decret de Nova Planta, que els catalans (i també els ciutadans de les Illes i del País Valencià) passessin a ser tractats per la monarquia espanyola igual que els habitants de Castella, és a dir, despòticament: en una paraula, que perdessin la categoria de ciutadans i fossin reduïts a la condició de súbdits.

En efecte, el 1714 l'Estat Català va ser destruït, però el poble, la nació, va persistir. I vam tornar a agafar embranzida, primer econòmica i demogràfica, al llarg del segle XVIII, després cultural, amb la Renaixença del segle XIX; i finalment força política, amb la consecució ja al segle XX primer de la Mancomunitat i, més tard, arran de la proclamació de la Segona República, amb la restitució de la Generalitat i l'obtenció de l'autonomia, gràcies al coratge i a l'encert polítics del President Macià.

I ja sabem la història. Les classes dominants de l'Estat Espanyol van reaccionar amb violència contra la República i contra Catalunya, fins al punt de provocar una guerra de tres anys que van guanyar a causa de la no intervenció de les democràcies europees, de la divisió i el desori que es van generar en el camp republicà i dins Catalunya mateix, i, sobretot, al suport militar de l'Alemanya de Hitler i la Itàlia de Mussolini. L'ocupació franquista del 1939 va ser un altre 11 de setembre. No sols van suprimir les llibertats democràtiques, no sols van liquidar l'Estatut d'Autonomia i van abolir les institucions catalanes, no sols van empresonar o assassinar els adversaris, com el President Companys, lliurat pels nazis als feixistes espanyols, sinó que durant quaranta anys la dictadura franquista va imposar una política metòdica de genocidi lingüístic i cultural amb l'objectiu de liquidar la nació catalana.

Però el poble i la nació van resistir i persistir, malgrat tot. Arran de l'extinció del franquisme, es va recuperar la Generalitat i un limitat Estatut d'Autonomia que,

malgrat tot, ens va permetre d'iniciar la reconstrucció del país. Fins al punt que, trenta anys després de la mort de Franco, la societat catalana ja estava prou madura, prou recosida i prou guarida de les ferides de la guerra i del franquisme com per reclamar una millora de l'estatus polític, que ens proporcionés més recursos financers, més autogovern i més reconeixement nacional.

Però tothom sap com va acabar el procés de reforma de l'Estatut iniciat el 2004 pel govern del President Maragall. El projecte de nou Estatut, que comptava amb el suport del 80% de la societat catalana, va sofrir una retallada substancial al Parlament Espanyol el 2006 i finalment, un cop referendat pel poble, va ser adulterat el 2010 amb la sentència del Tribunal Constitucional. Aquests fets van convèncer una gran part de la societat catalana que l'Estat Espanyol era irreformable en un sentit progressista i federal. En conseqüència, l'independentisme, que fins aleshores havia estat minoritari (puc dir-ho en primera persona, ja que ho soc de manera constatable dels del 1972), va esdevenir majoritari al carrer, al Parlament i al Govern de la Generalitat.

I vam començar a caminar col·lectivament cap a la llibertat nacional per la via democràtica de l'autodeterminació, seguint els passos del Quebec o Escòcia. Però l'Estat Espanyol, a diferència dels estats democràtics de Canadà i el Regne Unit, no va atendre la demanda. Tot el contrari, el govern espanyol, aleshores en mans del PP, va brandar la Constitució contra la democràcia. I l'1 d'octubre del 2017 va respondre amb la violència contra la ciutadania que exercia el dret a vot en el referèndum d'autodeterminació; i tot seguit va suspendre l'autonomia, va empresonar o forçar a l'exili el govern elegit democràticament, la presidenta del Parlament, els líders de la majoria parlamentària independentista i també els líders civils de l'ANC i d'Òmnium.

Un cop més el nacionalisme espanyol ha fet servir la força contra Catalunya. Però un cop més el poble ha aguantat. La repressió no ha aconseguit que minvi el suport popular a la independència. Ans al contrari, de l'octubre de 2017 ençà, la majoria independentista s'ha anat revalidant i ampliant, elecció rere elecció, fins a arribar a assolir el 52% dels sufragis. A més, tots els sondejos d'opinió mostren que al voltant d'un 70% de la ciutadania de Catalunya considera que el conflicte entre Catalunya i l'Estat Espanyol només es podrà resoldre per la via democràtica, a través de l'exercici del dret a l'autodeterminació. D'altra banda, diversos

organisme internacionals, entre els quals el Consell d'Europa i l'Agència de l'ONU per a la protecció dels drets humans, han denunciat la repressió de l'Estat Espanyol.

Fruit de les pressions internacionals, però sobretot de les mobilitzacions populars i de la força política de l'independentisme, que avui, a causa dels resultats de les últimes eleccions estatals, fins i tot té capacitat de condicionar el govern de l'Estat, s'han aconseguit dues victòries parcials importants que, com ha dit Jordi Cuixart, el president d'Òmnium, hem de saber valorar de manera justa: d'una banda, els indults, que han permès l'alliberament dels presos polítics; i, de l'altra, i la "taula de diàleg i negociació per resoldre el conflicte polític" entre els governs de Catalunya i Espanya.

Sabem que, en aquesta taula, el govern de la Generalitat hi presentarà la proposta catalana per a una solució democràtica. És a dir, l'Amnistia, que hauria de comportar la fi de tota la repressió i el retorn dels exiliats, i un referèndum d'autodeterminació que hauria de donar la possibilitat de decidir lliurement el futur del país a tots els catalans, tant als favorables a la independència com als que hi són contraris. Aquesta proposta, la del referèndum, és l'única solució democràtica per resoldre el conflicte, justament perquè permet la participació de tothom en la presa de decisió sobre el futur estatus polític de Catalunya.

El que encara no sabem és quina alternativa hi presentarà el govern espanyol. És de témer que no n'hi presenti cap. I encara més: es de témer que voldria que aquesta taula no existís o que es diluís. De fet, si la taula existeix no és pas per cap concessió o maniobra voluntària del govern espanyol. La taula existeix perquè un partit independentista i d'esquerres la va exigir com a condició per fer possible la investidura de Pedro Sánchez. No és estrany, doncs, que el govern espanyol hagi intentat per tots els mitjans escapolir-se'n: recordem que va arribar a forçar la repitició d'unes eleccions estatals i que ha buscat desesperadament l'entesa amb Ciudadanos per evitar estar condicionat per l'independentisme català.

Hi ha molts motius per a ser escèptics. Probablement, com molts ja vaticinen, la taula de diàleg servirà per posar en evidència que el govern més progressista possible avui a l'Estat Espanyol (i possible només gràcies al suport de l'independentisme català d'esquerres) no és capaç d'aportar cap solució democràtica al conflicte. I justament per això mateix, per carregar-se encara més

de raons a dins de Catalunya i de cara a la comunitat internacional, convé que el catalanisme sobiranista alci amb fermesa i no es deixi prendre la bandera de la democràcia, del diàleg i la negociació. Fer el contrari, ja sigui per manca de visió estratègica o per tacticisme partidista, seria fer objectivament el joc als interessos de l'Estat i del nacionalisme espanyol, que intenta presentar davant la comunitat internacional l'independentisme com un moviment fanàtic i no dialogant.

Tanmateix, per ser més i més forts i per avançar com a poble, amb la bandera democràtica de la negociació, l'amnistia i l'autodeterminació no n'hi ha prou. Cal també reactivar la mobilització popular des d'una visió àmplia i unitària. I cal fer una bona obra de govern des de totes les institucions que, a més de resoldre problemes concrets, vagi esbossant un model de país lliure, pròsper i just que vagi convencent cada dia més gent de la necessitat i la bondat de la independència. El fet que encara no siguem independents no pot ser mai una excusa per no abordar, malgrat les eines limitades de què disposen la Generalitat i els Ajuntaments, les qüestions sanitàries, econòmiques, socials i culturals que demanen una acció urgent.

En aquest sentit, deixeu-me fer una referència particular a la necessitat de repensar i donar un nou impuls a la política cultural i lingüística davant els reptes que comporten la creixent mobilitat planetària i la revolució digital en l'àmbit de la comunicació, que poden contribuir a la marginació de les llengües minoritàries en els seus propis territoris. Com deia Segimon Serrallonga en un poema dedicat a Pompeu Fabra hem de preservar per sempre, com a poble, la

lliure
necessitat de ser
en llengua i refulgir.
("Fabra")

I contra el desànim que sovint ens tempta o ens sotja, perquè lluitar i treballar pel país amb constància no és pas fàcil, vull acabar recordant la consigna que el mateix Pompeu Fabra va donar els anys quaranta, quan tot semblava perdut, en una trobada d'exiliats a Prada de Conflent:

Cal no abandonar mai ni la tasca ni l'esperança.

Visca Catalunya lliure!